

Posudek bakalářské/magisterské diplomové práce
Posudek - Závěrečná práce –CŽV

Student: Renáta Routová

Obor: Český jazyk se zaměřením na vzdělávání se sdruženým studiem Francouzský jazyk se zaměřením na vzdělávání

Název práce v českém jazyce: *Jáchym Topol, Kloktat dehet: Postmoderní protifaktová historická fikce*

Název práce v anglickém jazyce: *Jáchym Topol, Gargling with Tar: Postmodernist counterfactual historical fiction*

Vedoucí práce: [prof. PhDr. Tomáš Kubíček, Ph.D.](#)

Oponent práce: [Mgr. et Mgr. Eva Blinková Pelánová, Ph.D.](#)

Těžištěm předkládané bakalářské práce (dále BP) je narativní analýza románu *Kloktat dehet* (2005) od Jáchyma Topola, a to úžeji ve světle žánru postmoderní protifaktové/kontrafaktuální historické fikce. V BP se dozvídáme, že historický časoprostor, do něhož jsou tyto fikce situovány, představuje pro čtenáře na jedné straně známou referenci, ale na druhé straně fikční svět toto vžité povědomí cíleně narušuje. Protifaktová fikce vytváří určitou postmoderní alternativu či odliku (čtenáři známých či nutně alespoň povědomých) historických událostí. Jedná se o znepokojivou postmoderní hru na schovávanou s kulturní pamětí, s národními mýty a se statutem pravdy ve světě fikčním i v tom reálném. Autorka si všímá, že „Topol v textu aktivuje hru, v níž každé vyprávění /.../ ztrácí pravdivostní hodnotu, přesto se na něm zakládají příběhy další.“ (s. 36)

Provedená analýza je dobře zacílená a metodologicky nadstandardně vybavená (Doležel 2008 a 2014, Kubíček – Hrabal – Bílek 2013, Kubíček 2007, McHale 2004 ad.). Práce operuje především s přístupy naratologickými, jako zvláště relevantní se ukazuje promyšlení uplatněných textových strategií (např. způsob modelování vypravěče na s. 30–36). Renáta Routová se dále seznámila s recepcí titulu a se současným stavem bádání, na které svou práci navazuje. Autorka velmi funkčně rozvážila strukturu práce a úkol, jak byl vytyčen, podle mého názoru přesně odpovídá rozsahu a možnostem BP. Je zřejmé, že studentka měla během vypracování svůj text pod kontrolou a průběžně pečlivě zvažovala a formulovala své cíle; např. „nepokoušíme se jej /tj. Topolův román/ ale přiřadit k jednomu konkrétním žánru, ani skrze tento román žánr protifaktové historické fikce definovat.“ (s. 7) Úroveň práce nekolísá a celkově BP dospívá k badatelsky relevantním závěrům. Kapitola „Závěr“ je přehledně zpracovaná a synteticky nabízí závěry, k nimž analýza především naratologických kategorií postupně v jednotlivých sondách dospěla.

Předkládaná práce je sice zacílená na jeden Topolův titul, Renáta Routová nicméně na řadě míst osvědčila rozhled a zajímavou osobní knihovnu (např. s. 46). Práce se mj. věnuje autorské reflexi (nebo možná spíše subverzi) kulturních referencí či vůbec představě „češství“ a způsobům, jakými se propisuje do modelování postav a jejich promluv. A také vůbec do Topolova jazyka. Za podnětnou pokládám prosím kapitolku „Pan Cimburá“ (s. 26nn).

Práce se snaží výsledky analýz provedených na úrovni narativních kategorií promítat

do hlubších motivací tázání, které román svému čtenáři (nepřímo) nabízí. Jde především o vztah jazyka a skutečnosti, „jednu z nejpálčivějších otázek postmoderny“ (s. 8). Velmi jemná se mi zdála Renátina analýza kategorie vypravěče a vůbec její pokus o postižení Iljovy „nespolehlivosti“, např. ve scéně Vopičákovy smrti (s. 33). Analýza je detailní, dobře argumentovaná a zároveň nesklouzává do projekčního čtení.

V souvislosti s autorskou volbou specifického a homodiegetického ich-vypravěče Ilji dochází BP k závěru, že právě vyprávění je hlavním zdrojem Iljova poznání. Je to ale zároveň strategie, která pravdu fikčního světa nechává rozmyšlet v nekonečné řadě zrcadlení. „Vyprávění je tematizováno v každé etapě Iljova života, na každém místě, kde se během svého putování nachází.“ (s. 34) Epizody Iljovy zkušenosti vyznívají často bizarně, jako by potvrzovaly právě to, co se (z pohledu čtenářova očekávání) jeví jako nejméně pravděpodobné (s. 35): „Kniha Katolické dějepavy, Iljou zachráněná před spálením, je ro něj jakousi encyklopedií všeho, co se vyskytuje za hranicemi lesa kolem Siřemi. Při jeho putování se však i tyto naprosto nepatřičné prvky (klokani, velbloudi, hroch, žirafa, moře) zpřítomňují v Iljově realitě. I v tomto případě lze mluvit o vyprávěném příběhu /.../, jehož variace se promítají do Iljova vlastního příběhu.“ Tématické vrstvě a strategii opakování se věnuje kapitola 3.6.

Formulační a stylistická úroveň práce je celkově nadstandardní. Bakalářskou práci ráda doporučuji k obhajobě.

Fakultativní otázka k obhajobě: Jaký je podle Vás smysl subverze obrazů „češství“ a travestie milníků poválečných českých dějin v analyzovaném románu. Drží se Topolova autorská práce v tomto smyslu představy, jakou máte o postmoderně, nebo ji nějak překračuje?

V Praze dne 10. srpna 2024

.....

Podpis